

Д. б. н. А.П. Стадниченко, В.К. Гирин, А.В. Садівніков
ВПЛИВ РАДІОАКТИВНОГО ЗАБРУДНЕННЯ ТЕРИТОРІЇ НА РЕСПІРАЦІЮ
СТАВКОВИКА ОЗЕРНОГО

Через аварію на ЧАЕС значні території на Житомирщині виявилися забрудненими радіонуклідами. Метою нашого дослідження було з'ясувати, як впливає це на дихання моллюсків незаражених і інвазованих трематодами.

Матеріал – 90 екз. ставковика озерного *Lymnaea stagnalis* (Linné, 1758) зібрано восени 2004р. в околицях сел. Обіходи (Cs-137 –23,1 Кі/км²) і Немирівка (Cs-137 – 8,8 Кі/км²). Контроль – тварини, зібрані з с. Глибочиця. Лабораторні досліди по визначенню показників легеневого і шкірного дихання поставлені за методикою [1].

Інтервали між «вдихами» однакові у всіх тварин. «Вдих» статистично вірогідно (P=95,0–99,9%) скорочується, причому в однаковій мірі у тварин заражених трематодами і незаражених. Із зростанням рівня радіоактивного забруднення середовища ступінь вираженості цих порушень зростає (табл.). Має місце прогресуюче зменшення кількості повітря, що надходить у легені ставковиків за кожного «вдиху», причому інтенсивніше у інвазованих тварин порівняно з неінвазованими.

За заповнення легеневої порожнини водою у моллюсків «вимикається» легеневе дихання. Забезпечення їх організму киснем відбувається виключно за рахунок дихання шкірного, яке є явно недостатнім для забезпечення їхньої життєдіяльності. Свідченням цього є короткий час виживання особин за таких умов (табл.). За цим показником різниця між особинами з різних зон радіоактивного забруднення відсутня.

Таблиця

Вплив радіоактивного забруднення середовища на респірацію *Lymnaea stagnalis* у нормі і за трематодної інвазії

Інвазії	n	Інтервали між «вдихами», хв.			Тривалість «вдиху», хв.			Об'єм «вдиху»*			Виживання виключно за шкірного дихання, год		
		$x \pm m_x$	δ	V	$x \pm m_x$	δ	V	$x \pm m_x$	δ	V	$x \pm m_x$	δ	V
Контроль (с. Глибочиця)													
Немає		28,10±2,77	12,42	44,13	2,06±0,04	0,2	9,72	58,25±3,69	16,48	28,30	56,40±2,53	11,33	20,08
Є		23,00±1,36	6,42	27,91	2,14±0,07	0,3	14,00	70,29±5,11	23,42	33,35	60,57±2,50	11,46	18,93
III зона радіоактивного забруднення (с. Немирівка)													
Немає		26,13±1,45	12,45	47,64	1,34±0,12	0,34	27,64	54,67±3,12	15,34	28,05	32,45±1,34	12,45	38,36
Є		22,23±2,45	6,78	30,49	1,26±0,09	0,35	27,77	61,56±2,56	13,89	22,56	32,56±2,45	11,67	35,84
II зона радіоактивного забруднення (с. Обіходи)													
Немає		25,23±2,66	10,31	40,86	0,85±0,06	0,22	25,88	48,23±3,10	12,02	24,92	30,34±1,64	10,24	33,75
Є		19,33±2,00	8,49	43,92	0,87±0,08	0,30	34,48	53,19±4,63	17,33	32,58	30,40±3,22	12,05	39,65

Примітка: * кількість пухирців повітря, котрі виділилися з легеневої порожнини моллюска через пневмостом при подразненні його у момент одразу по завершенні «вдиху».

Література:

1. Влияние трематодной инвазии и воздействие азотокислым свинцом на легочное и кожное дыхание роговых катушек. – Паразитология, 1992. – Т. 26, вып. 1. – С. 67 – 71